

[יחוד השפוד מופנה כלפי מטה] יעשה כך:

כבדא עילוי בשרא — שרי. שלא אכפת לנו שיוצא הדם בשעת הצלייה וזב על חתיכת הבשר התלויה בשפוד מתחתיו.

ומדוע?

דמא של הכבד **משרק שריק**, מחליק על חתיכת הבשר בשעת הצליה, ואינו נבלע בה אלא נופל על הארץ, שטבע הדם להחליק.

אבל ליתן **כחלא עילוי בשרא** — **אסור!**

מאי טעמא?

חלב היוצא מן הכחל בשעה שצולים אותו אינו מחליק על חתיכת הבשר אלא **סרוכי מסריד**, שטבע החלב לידבק ונדבק ונבלע בבשר.

רב דימי מהנרדעא מתני איפכא:

כחלא עילוי בשרא — שרי.

מאי טעמא?

חלב בהמה **שחוטה** איסורא **דרבנן** (55) הוא, ולא חוששים לחלב שיבלע בבשר שתחתיו בשעת צליה.

אבל, **כבדא עילוי בשרא** — **אסור**. כי איסור **דם** היוצא מהכבד **דאורייתא** הוא, ויש לנו לחוש שלא יבלע בבשר שתחתיו. [ועיין תוספות ד"ה דם דאורייתא]

דרש מרימרי: הלכתא: בין כבדא בין כחלא — **תותי בשרא שרי**, שמחליק הדם של הכבד והכחל ואינו נבלע בבשר שתחתיו [וביחס לחלב היוצא מן הכחל — עיין תוספות ד"ה תותי בשרא שרי].

ולתת את הכבד או הכחל **עילוי בשרא** — רק **דיעבד**, **אין** אבל **לכתחילה** — לא!

רב אשי איקלע לבי רמי בר אבא שהיה **חמורה** [חמין].

חזייה רב אשי לבריה דרמי בר אבא דקא קיא-ב

על איסור בישול. ולכן היתה צריכה הגמרא לומר הטעם שחלב שחוטה דרבנן, כדי להתיר גם את בישול הכחל אחר כך. ובחכם סופר בתשובותיו סימן צ"ז כתב לבאר הוכחת הפליתי, שהיה קשה לו מדוע אומרת הגמרא שמותר לצלות כחל על גבי בשר, ולא אומרת חידוש יותר גדול שמותר לצלות גבינה על גבי בשר, משום שצליה דרבנן, וזה חידוש יותר גדול מכחל. שבכחל זה שתי דרבנן [שצלית בשר וחלב מותרת מן התורה, וחלב שחוטה אינו אסור אלא מדרבנן] אלא מוכח מזה שצלית בשר בחלב אסורה מן התורה.

55. מבואר בסוגיא שחלב שנמצא בגוף הפרה בשעת שחיטה, אסור לבשלו עם בשר רק מדרבנן. ולכן מותר לצלות כחל על גבי בשר, והוכיח מזה הפליתי סימן פ"ז סעיף קטן ב' שצליה של בשר וחלב אסורה מן התורה. שאם נאמר שמותר מדאורייתא, היתה הגמרא יכולה לומר חילוק אחר בין דם לחלב. שחלב שנצלה עם בשר אסור מדרבנן, ומזה שלא אמרה כך הגמרא מוכח שזה דאורייתא. וכתב רבי עקיבא איגר [כתב וחותם תנינא סימן יא] שאם הגמרא היתה אומרת כך, היה אסור על כל פנים לבשל אחר כך את הכחל בסיר. מפני שתחילה בשעת הצליה נבלע בו חלב, ועכשיו כשמבשלו עובר

שפיד, שהיה נותן בשיפוד, **כבדא עילוי בשרא!**

השמנונית ואי אפשר להפריד את השמנונית מהדם.

אמר רב אשי: כמה יחיר האי מרבנן, שלא חשש מליתן את הכבד על הבשר. אימר דאמור רבנן שמותר לאוכלו, לבשר, רק היכן שצלאו דיעבד כשהכבד מעל לבשר, אבל לכתחילה מי אמור רבנן שמותר לצלותו כך!?

אמר רב נחמן אמר שמואל: סכין שישחט בה, הרי היא בלועה מהדם היוצא בשעת השחיטה, שבית השחיטה רותח (56) הוא, ובולעת הסכין מהדם. ולכן אסור לחתוך בה דבר מאכל רותח, כדי שלא תפלוט הסכין את הדם, ויבלע הדם במאכל ויאסור אותו.

וממשיכה הגמרא: **ואי איכא מתחת לשיפוד בי דוני, כלי שיש בו בית קיבול לקלוט את השמנונית היוצאת בשעת צלייה — בשרא עילוי כבדא נמי אסיר**, שהרי דם הכבד נוטף לתוך שמנונית הבשר הנמצאת בכלי ואוסר אותה.

ואם חתך בסכין השחיטה דבר צונן —

אמרי לה: בעי המאכל שנחתך בסכין השחיטה הדיחה.

ואמרי לה: לא בעי הדיחה:

והוינן בה: **ומאי שנא דם הכבד מדמא דבשרא**, שגם בשעה שצולין בשר בלבד נוטף דמו לכלי עם השמנונית, וכיצד אוכלים את השמנונית?

אמר רב יהודה אמר שמואל: קערה שמלח בה בשר כדי להכשיר את הבשר מהדם — אסור לאכול בה דבר רותח, לפי שנבלע בקערה הדם, וכשנותנים בה דבר רותח [או מרתיחים אותו בה] הרי נותנת הקערה "טעם ראשון" בדבר הרותח, ונחשב כאיסור גמור. ולקמן יבואר מהו טעם ראשון ובמה הוא חלוק מטעם שני.

ומשנינן: חלוקה היא התכונה של דם היוצא מהבשר מדם היוצא מן הכבד.

ואמרינן: **ושמואל** שהחשיב את בליעת הקערה כאילו התבשל בה הבשר עם הדם, הולך לטעמיה.

דמא דבשרא — שכן. שוקע בתחתית הכלי, והשמנונית צפה מעליו, ולכן אפשר להפריד את השמנונית מהדם ולאוכלה.

דאמר שמואל: מליח — הרי הוא כרותח. (57)

דמא דכבדא — קפי. הדם צף על גבי

השחיטה של ברוז חולה דינו כצונן. אם כן מוכח שארבעים וחמש מעלות ודאי שזה פחות משיעור יד סולדת בו, ואין לחלק בין חום טבעי לחום על ידי אש כמבואר בטור יורה דעה תחילת סימן ק"ה בשם הרשב"א.

57. **בנודע ביהודה** (מהדורא תנינא אורח חיים סימן כ"ג) מובאת שאלה שנשלחה לו שרצה

56. מסוגיא זו שבית השחיטה צונן מוכיח הגרש"ז אורבך זצ"ל (מובא בשמירת שבת כהלכתה פרק א' הערה ג') שחום של יד סולדת בו הוא לפחות ארבעים וחמש מעלות צלסיוס, מפני שהחום של ברוז בשעת מאמץ הוא קרוב לארבעים וחמש מעלות ובשעת השחיטה החום עולה לפחות במעלה אחת. וכן כשהוא חולה החום עולה בשתי מעלות וכיון שלהלכה גם בית

וכבוש — הרי הוא כמבושל.⁽⁵⁸⁾ כלומר

שמליחה מבליעה כמו צליה, וכבישה כמו

השואל לומר שדין מליח הרי הוא כרותח אינו אלא מדרבנן, וכתב על זה הנודע ביהודה שבמקום שהתורה מצריכה בישול כגון מבשל בשבת שזה דוקא על ידי אש או תולדות אש, וכן האיסור לבשל קרבן פסח וכן לגבי איסור בישול בשר בחלב, שם ודאי שנאסר רק בישול, ומליח הרי הוא כרותח ודאי לא נחשב בישול מן התורה. אולם לגבי בליעת טעם מדברים אסורים, הרי לא כתוב בתורה איך נבלע הטעם. אם על ידי בישול או בצורה אחרת. אלא כל שיש טעם איסור באוכל אסור לאוכלו, ואם כן מליח הרי הוא כרותח ודאי שאסור מן התורה, שאם נתן טעם במאכל ההיתר, אם כן יש כאן טעם איסור, ואם לא נתן טעם, אם כן גם בבישול עצמו כשלא נותן טעם אינו אסור ואין לחלק בין מליח למבושל.

58. שיטת רש"י לעיל [צז ב] שכבוש דינו כמבושל, הוא רק אם נכבש בחומץ שעל ידי חריפותו נחשב כבישול. ומובא בבית יוסף בסימן ק"ה שגם דעת הרא"ש כך וכן הוכיח הפלתי שכן דעת הרמב"ם. והקשו על שיטה זו מהגמרא בפסחים [מד ב] שבשר וחלב חידוש הוא שאם שורים אותם יחד כל היום אינם נאסרים ואם מבשלים אותם נאסרים ואם נאמר שכבוש כמבושל נאמר רק בחומץ. אם כן אין בזה חידוש מפני שכבישה בחלב אין דינה כבישול ואין סיבה שיאסר הבשר. ותירץ השלטי גבורים [עבודה זרה דף סח ב] שכוונת הגמרא שעל ידי שהבשר נשרה בחלב, נספג בו החלב ואף שאין כאן דין כבוש כמבושל, אבל שיאסר מצד שאוכל עכשיו בשר וחלב מעורבים יחד. ובכל זאת מן התורה זה מותר, זהו החידוש של בשר בחלב. ולהלכה פוסקים שכבוש אף במים דינו כמבושל, אולם במים ושאר משקים צריך שיהיה כבוש עשירים וארבע שעות. ובחומץ

נחשב כמבושל אם נכבש זמן כזה שאם היה עומד על גבי האש היה רותח. כמו כן דין כבוש כמבושל משפיע גם על דיני ארבעת המינים. וכן נפסק בשלחן ערוך אורח חיים סימן תרמ"ח סעיף ט"ו שאתרוג שנכבש בחומץ פסול וביאר המשנה ברורה שאם היה כבוש בחומץ זמן שהיה ראוי להרתיח על האש בזמן זה, דינו כמבושל ופסול, וכן הדין בנכבש במים עשירים וארבע שעות פסול. ולענין לולב והדס וערבה, בספר שמירת שבת כהלכתה פרק כ"ו הערה צ"ח ציין למשנה ברורה תרנ"ד סעיף קטן ד' שיש משמעות שכשר ויותר מפורש בסימן תרמ"ו סעיף קטן כ' שהביא בשם התמים דעים שיכול לשרות הדסים יבשים במים יום או יומיים והטעם שאין כבישה אלא באוכל. אולם בבית יוסף סימן תרמ"ה דיבור המתחיל 'כתב באורחות חיים' הביא בשם הרמב"ן שהדס וערבה שכבשן פסולים. וכתב על זה הביכורי יעקב בסימן תרמ"ז אות י' שלא ראינו שנוהרים בזה ואולי כוונת הבית יוסף כבוש בחומץ עד שהשתנה מראהו ומסקנתו שם שזו 'טעות סופר' בבית יוסף וצריך להיות כתוב 'כשר', וכן כתב בספר עמק ברכה הלכות לולב בשם החזון איש שזו טעות סופר וצריך להיות כשר, וכן משמע מכל המשך דברי הבית יוסף שם. אולם כיום שזכינו לחידושי הרמב"ן על מסכת סוכה, ושם כתוב בפירוש פסולין וכן מוכח כל הענין שם. ויהיה ראייה גדולה לדעת החתם סופר שאוסר, ועיין פתחי תשובה סימן פ"ז סוף סעיף קטן י"ט. וכל זה בשנכבש לעשירים וארבע שעות ברציפות, אבל אם מוציא מהמים באמצע, אף שחוזר ומחזיר מיד, אין דינו ככבוש. עוד נפקא מינה מעשית לדין כבוש כמבושל אם שהה חלב בתוך כלי עשירים וארבע שעות, נהיה הכלי חלבי כאילו בשלו בתוכו חלב.

בישול.

כי אתא רבין, אמר בשם רבי יוחנן: מליח אינו כרותח וכבוש אינו כמבושל.

אמר אביי: הא דרבין שהקיל בשם רבי יוחנן — ליתא!

דהיא **פינכא**, קערה של חרס [שאינן לה תקנה בהגעלה] דהוה **בי רבי אמי**, דמלח **ביה בשרא**, ותבריה⁽⁵⁹⁾ רבי אמי כדי שלא יבואו לבשל בה.

ודייק אביי: **מכדי**, הרי **רבי אמי תלמיד דרבי יוחנן הוה**, ואם כן, **מאי טעמא תבריה**

את הקערה? אלא, לאו, משום כך שברה, משום דשמועא ליה מיניה דרבי יוחנן דאמר מליח הרי הוא כרותח.

יתיב רב כהנא, אחוה דרב יהודה, קמיה דרב הונא, ויתיב וקאמר:

קערה שמלח בה בשר — אפור לאכול בה רותח, מפני שנבלע דם בקערה, ויתן טעם באוכל הרותח שישים בה אחר — כך.

וצנון, שהוא דבר חריף ובולע מכת חריפותו כדבר רותח, שחתכו בסכין ועליה שמנונית בשר, ובלע הצנון משמנונית הבשר טעם בשר הנחשב ל"נתינת טעם ראשון"⁽⁶⁰⁾ —

הבית הלוי (חלק ג' סימן כ"ח אות א') מתרץ, שהיינו אומרים רק כלי מתכת שיש לו תקנה בהגעלה החמירו. אבל כלי חרס שאין לו תקנה אולי לא החמירו ולכן הוכיחו הראשונים מכאן שאף כלי חרס שאין לו תקנה החמירו חכמים.

60. כתב הראב"ד: קערה שמולחים בה בשר, אסור לאכול בה דבר רותח, בין אם הקערה מנוקבת ובין אם אינה מנוקבת.

והרשב"א הביא דעת יש אומרים, שבקערה מנוקבת, כיון שאין הדם שוהה בה, אין היא בולעת מן הדם, ולכן מותר לאכול בה דבר רותח. והביאו ראיה לדבריהם, מכך שמותר למלוח בשר כמה פעמים בזה אחר זה באותה קערה, ואין חוששים שהדם הנפלט מן הבשר הקודם נבלע בקערה ועתה הוא מבליע בבשר השני. אך הרשב"א דחה את הראיה, כי כל זמן שחתיכות הבשר פולטות את הדם הן אינן בולעות. כי אחרת, היה גם אסור למלוח כמה חתיכות בבת אחת.

והרשב"ש מקשה על דברי רש"י המפרש קערה שמלחו בה בשר, אסור לאכול בה דברים

59. ממקרה זה מוכיחים הריטב"א והר"ן שנותן טעם לפגם [כל טעם שנבלע בכלי ועברו עליו עשרים וארבע שעות נהיה נותן טעם לפגם] אף שבדיעבד אינו אוסר את האוכל שיבושל בכלי זה שיש בו טעם פגום. אולם לכתחילה אסור לבשל בסיר, שאם לא נאמר כך, מדוע שבר רבי אמי את הכלי. היה יכול לחכות עשרים וארבע שעות ולהשתמש בו אחר כך. ומקשה הראש יוסף שדבריהם פלא, שהרי זו גמרא מפורשת במסכת עבודה זרה דף ע"ו שמדאורייתא אסורה רק קדירה בת יומא וחכמים גזרו על קדירה שאינה בת יומא משום קדירה בת יומא. ומדוע צריכים הריטב"א והר"ן לדייק זאת מכאן. ומתוך שמהגמרא במסכת עבודה זרה מוכח רק שאיסור דאורייתא שנבלע בסיר, גזרו חכמים על אינו בן יומו, אבל איסור דרבנן שנבלע אולי מותר אחרי שאינו בן יומו. וזה הוכיחו הראשונים מסוגייתנו, שדם שבשלו הרי אסור רק מדרבנן וכן דם שמלחו אסור רק מדרבנן כמבואר בגמרא במנחות דף כ"א, ובכל זאת שבר רבי אמי את הכלי. ומוכח שגם באיסור דרבנן לכתחילה אסורה אפילו כשאינו בן יומו.

ואילו **האי**, טעם הדם שבקערה, **לא אפשר** לישראל **למטעמיה**, שהרי איסור הוא, ולכן אי אפשר להתירו.

אמר ליה **רב פפא לרבא**: **וליטעמיה קפילא** נחתום **ארמאה**, ויאמר לנו אם יש בה טעם בשר?!

מי **לא תנן**: קדרה שבישל בה בשר — **לא יבשל בה חלב**. **ואם בשל הרי זו נאסרת בנותן טעם**.

וכן אם בישל בה תרומה — **לא יבשל בה חולין**. **ואם בישל** אסור לזרים לאכול את החולין אם יש בהם **בנותן טעם** מהתרומה.

ואמרין: **בשלמא תרומה** — **טעים לה כהן**, **אלא בשר בחלב** — **מאן טעים לה?** שהרי אסורה באכילה, ואיך אפשר לדעת אם יש בו שיעור נתינת טעם?

ואמרת לך — **ליטעמיה קפילא!** ואם כן, **הבא נמי** מדוע אסרת את הקערה שמלח בה בשר משום שאי אפשר לטעום מטעם הדם, ומדוע? **ליטעמיה קפילא** שיטעם את זה קפילא?!

אמר ליה רבא לרב פפא: **הבא נמי** מועיל טעימת קפילא, **כי קאמינא** שאסור — היכן **דליכא קפילא** גוי שיטעמנו!

מותר **לאוכלו** לצנון שנחתך בסכין שיש בה משמנונית הבשר, ולהטבילו **בכותח**, על אף שיש בכותח חלב.

והוינן בה: **מאי טעמא** חילק רב כהנא בין טעם הדם הבלוע בקדרה שהוא אסור ובין טעם הבשר הבלוע בסכין שמותר לאוכלו בחלב.

אמר **אביי**: **האי** צנון שחתכו בסכין עם שמנונית בשר — **היתרא בלע**, שהשמנונית בשר, היתר היא. שהרי בשר בפני עצמו הוא דבר המותר.

ו**האי**, קערה שמלח בה בשר, **איסורא בלע**, שהדם הוא איסור.

אמר ליה **רבא**: **כי בלע** הצנון **היתרא** — **מאי הוי!**? והרי סוף סוף **האי היתרא דאתי לידי איסורא הוא**, שהרי כשיאכל את הצנון הבלוע בטעם הבשר בכותח החלבי, **דאיסורא** של טעם בשר בחלב **קאכיל!**?

אלא אמר רבא: כך הוא החילוק בין קערה שמלחו בה בשר לבין צנון שנחתך בסכין שיש עליה שמנונית בשר:

האי צנון, לפני שיתננו בכותח **אפשר** לישראל **למטעמיה** ולהווכח אם יש בו טעם משמנונית הבשר. וההיתר הוא רק כשטעם ישראל ונוכח שאין בצנון טעם בשר.

ותירץ, שאולי שיטת רש"י כשיטת הסמ"ק שגם כשבולע איסור אומרים נותן טעם בר נותן טעם מותר. אולם עיין חזון איש אורח חיים סימן ק"כ אות ג' שמסביר פשט אחר בסמ"ק ולדבריו גם הסמ"ק מודה בבלע איסור שלא אומרים היתר בנותן טעם בר נותן טעם.

רותחים מפני שנבלע בה דם, ונותן טעם ראשון הרי הוא איסור גמור. ומקשה הרש"ש מדוע מדגיש רש"י שזה נותן טעם ראשון, והרי אפילו אם זה יהיה נותן טעם בר נותן טעם, הלא כשבולע איסור אין חילוק בין טעם ראשון לטעם שני ולעולם אסור. וכן הקשה הראש יוסף.

שיבואר להלן.

ומבארין: רב אמר אסור, כי "נותן טעם" הוא, שטעם הבשר הבלוע בקערה נותן טעם בדגים, וטעם זה חשוב הוא לאסור את הדגים מלאכלם בחלב שבכותח.

ושמואל אמר מותר. מאי טעמא? נותן טעם בר נותן טעם הוא! (63) שהרי קערה זו היא עצמה אינה בלועה בבשר, אלא רק בטעם

איתמר: דגים שעלו (61) מן הכלי, בהיותם רותחים, וניתנו בקערה שאכלו בה בשר רותח, (62) ונותן הבשר טעם בקערה, וקיבלו הדגים הרותחים טעם מטעם הבשר הבלוע בקערה –

רב אמר: אסור לאוכלן לדגים אלו, שבלועים מטעם הבשר, בכותח חלבי.

ושמואל אמר: מותר לאוכלן בכותח, וכפי

63. כלל בידינו, שנותן טעם אסור וזה דין טעם כעיקר ולכן כשנתבשל דבר איסור עם דבר היתר ואין שישים בהיתר כנגדו, נאסר ההיתר כיון שיש בו טעם של הדבר האסור. וכן אם בישל נבילה בקדירה ובלעו דפנות הסיר טעם של נבילה, וחזר ובישל בסיר בשר כשר וקיבל הבשר טעם הנבילה שהיה בלוע בסיר, הבשר אסור ואף על פי שזה נותן טעם בר נותן טעם. מכל מקום כשנבלע איסור אין חילוק בין טעם ראשון לטעם שני ושלישי, ולעולם ישאר באיסורו עד שיתבטל בשישים. ורק כשנבלע היתר בסיר, כמו אצלנו, שבשר לחוד הוא היתר וכן חלב לחוד, ואחר כך יוצא הטעם הבלוע בסיר לתוך אוכל ואחר כך אוכל זה יתערב בחלב, ועכשיו זה צריך להתהפך ולהיות איסור, בזה נאמר הכלל שנותן טעם בר נותן טעם אין בכחו לחדש איסורים. וכתב הפרי מגדים סימן צ"ה במשבצות זהב אות א' שדין זה הוא דוקא אם הטעם נכנס לכלי ומשם לאוכל. בזה אנו אומרים שנחלש טעם האוכל ואין בכחו לאסור, אבל אם בישל חלב עם אוכל אחר ונכנס טעם החלב באוכל ואחר כך מבשל המאכל ההוא עם בשר, בזה לא נאמר הכלל של נותן טעם בר נותן טעם. וכן כתב רבי עקיבא איגר בתשובה ס"ז והחוות דעת, עוד כתב רבי עקיבא איגר [דרוש וחדוש - כתבים] שכל הדין הזה הוא רק אם נבלע טעם הבשר בסיר ואחרי

61. מקשה המהר"ם שיף שמסוגיא זו של דגים שעלו בקערה, לכאורה יש סתירה לכלל 'אין הבלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלי רוטב'. שהרי כאן שמו דגים רותחים בתוך קערה שבלוע בה בשר. ולא היה רוטב בקערה. ובכל זאת בולעים הדגים מהקערה. ותירץ שרק מחתיכת אוכל לאוכל אחר אין הבלוע יוצא בלי רוטב, אבל בלוע בכלי יוצא על ידי חום אפילו בלי רוטב. ויסוד זה מוזכר בחידושי הרשב"א בדף קח ב דיבור המתחיל אילימא. וכן כתב דין זה הכרתי ופילתי תחילת סימן צ"ב.

62. כתב השלחן ערוך [יורה דעה סימן קט"ז סעיף ב] צריך להזהר שלא לאכול בשר ודג יחד מפני שקשה לצרעת וכתב על זה הט"ז שלא מועיל לבטלו בשישים והסכנה נשאר. והש"ך בנקודות הכסף חולק וסובר שבטל בשישים. וכתב השלחן ערוך שירחץ ידיו בין אכילת דגים לבשר ויאכל פת וישתה משקה אחריו, ומובא ברבי עקיבא איגר שלא ישתה מים אלא שאר משקים. וברמ"א כתב שאין רוחצים הידים אלא אוכלים פת ושותים משקה. ולענין אכילת דגים עם חלב, רוב הפוסקים מתירים, ויש אוסרים עם חלב וגבינה, אבל עם חמאה גם לדעתם מותר. ופשטות הסוגיא דגים שעלו בקערה מותר לאכול בכותח, משמע שאין סכנה עם חלב. [שמירת הגוף והנפש פרק א']

של בשר, (64) ונמצא שהיא בלועה ב"טעם ראשון", והיא נותנת טעם בדגים הנקרא

"טעם שני" [או כפי שהוא נקרא "נותן טעם בר נותן טעם"], ומותר לבשל טעם בשר

לשתותם עם חלב.

64. בהגדרת המושג 'התירא בלע' יש להסתפק: האם הגדר הוא שעל טעם שני לא יכולים לחול דינים חדשים ולכן הוא לא נאסר. או שהגדר הוא שאינו יכול לקבל 'שם' חדש. כלומר עד עכשיו זה היה טעם רק של חלב ומעכשיו אנו רוצים להגדירו כחלב ובשר מעורבים, ועל זה נאמר שטעם שני לא מקבל הגדרות חדשות. וכמו כן באיסור נותר, בשלו קרבן בסיר ונבלע טעם הבשר בסיר, ואחר שעובר זמן אכילת הקרבן דינו שנהיה נותר, ואילו הטעם הבלוע בסיר כשיעבור לתוך אוכל אחר ויהיה נותן טעם בר נותן טעם. על זה נאמר שבמצב כזה אינו מקבל 'שמות' חדשים ואי אפשר לקראו בשם 'נותר' וממילא אינו נאסר או שההסבר שלא חלים איסורים על טעם שני ולכן לא חל 'איסור' נותר. והנפקא מינה בין שני הסברים אלו, מה יהיה דין חמץ שנבלע בכלי וחזרו ובשלו בסיר אוכל אחר לפני פסח ועכשיו האוכל הזה מכיל טעם בר טעם - טעם שני - של חמץ, והגיע פסח האם החמץ נחשב 'התירא בלע' כיון שבשעת הבליעה היה מותר, ולא יכולים לחול דיני איסור על טעם שני, או שההגדרה היא שלא חלים שמות חדשים וכאן אין צריך להחיל עליו שם חדש. ששמו הקודם 'חמץ' הוא סיבה מספיקה בפני עצמה לאיסור כשמגיע פסח [ואין זה דומה לנותר. ששם עד שלא עברו עליו הימים של זמן אכילתו, עדיין אין לו שם נותר, ואילו חמץ כל השנה הוא חמץ רק שהוא מותר ובהגיע פסח נאסר] ונחלקו בזה הראשונים האם חמץ נקרא 'התירא בלע' או 'איסורא בלע', ופסק השלחן ערוך אורח חיים סימן תנ"א סעיף ד' שחמץ נקרא 'איסורא בלע' וכתב שם המשנה ברורה

שנבלע הכניסו לסיר דגים ועכשיו עובר הטעם בלוע מהסיר לדגים זה נחשב לנותן טעם בר נותן טעם, אבל אם בשעה שהתבשלו הדגים בסיר נטף על הסיר מבחוץ בשר, בזה אומר רבי עקיבא איגר יהיה דינו כמו נותן טעם רגיל מפני שטעם הבשר עובר בבת אחת דרך הסיר לדגים ואינו נחלש ואין דינו כנותן טעם בר נותן טעם. וכעין הדברים האלו כתב החוות דעת בסימן צ"ב אות י"ג דיבור המתחיל ועתה נבא. אלא שפירש את הדברים בצורה קצת שונה, שכיון שעכשיו מתבשלים הדגים בתוך הסיר, הם נהיים מחוברים עם הבלוע שבדפן הסיר. ולפי הסבר זה, יהיה הדין כך רק אם טפטף השומן מבחוץ על הדופן כנגד הדגים. אבל אם טפטף השומן היה מעל גובה בישול הדגים שבסיר, לא נאמר שעובר הטעם ישירות לדגים. ומאידך דעת הבית אפרים סימן ל"ז שגם זה נחשב לנותן טעם בר נותן טעם. וראיתו מדברי הפוסקים שמחלקים בין צליה לבישול. וסוברים שדוקא בבישול מותר נותן טעם כזה, משום שיש פה שלש פעמים נתינת טעם, מהבשר לסיר, מהסיר למים, ומהמים לדגים. אבל בצליה שצולה את הדגים ישירות בסיר, זה רק פעמיים נותן טעם ואסור. ומוכח מדבריהם שהטעם שעובר תוך כדי בישול מהסיר למים ומהמים לדגים נחשב שנהיה נותן טעם בר נותן טעם. למרות שזה בשעת הבישול עצמה. [וגם מוכח מזה שאף מאוכל לאוכל אומרים שנהיה נותן טעם בן נותן טעם] ולהלכה כתב בדי השלחן סימן צ"ה בביאורים דיבור המתחיל 'מותר לאוכלם בכותח' שהערוך השלחן פסק להחמיר בזה, וכן נראה דעת החכמת אדם כלל נ' דין א', והדבר מצוי שמניחים על גבי המיחם של שבת מלמעלה דברי בשר לחימום, ולפי זה כל המים שבמיחם נהיים בשריים ואסור

שהוא "נ"ט בר נ"ט" [נותן טעם בנו של נותן טעם, והיינו "טעם שני"] בחלב.⁽⁶⁵⁾

אבל, אילו התבשלו הדגים בקדרה אחת עם הבשר,⁽⁶⁶⁾ אסורים הם בבישול בחלב, כי אז היו בלועים ב"טעם ראשון", שאסור לבשלו

בחלב.

והא דרב, שאסר בישול של בשר בחלב אפילו במקרה של נ"ט בר נ"ט, לאו בפירושו איתמר, אלא מכללא איתמר.

סעיף קטן כ"ח שאם יש עוד סיבות להקל מצרפים לפעמים גם את הדעות שחמץ נקרא 'התירא בלע' [ועיין עוד בזכר יצחק סימן ז]

65. נחלקו הראשונים בגדר ההיתר של נותן טעם בר נותן טעם. מפני שלכאורה קשה, מדוע אסור לבשל חלב בסיר בשרי, הרי זה יהיה נותן טעם בר נותן טעם, הבשר בסיר והסיר בחלב. ונאמרו בזה שלשה תירוצים בראשונים. תירוץ אחד מובא בר"ן, שעל ידי בישול יוצא כל הטעם הבלוע ועובר מהסיר לחלב ונחשב טעם ראשון, ורק אם הניח חלב רותח בתוך סיר בשרי שאינו עומד על האש, בזה יהיה מותר.

הרמב"ן מתרץ שבעצם ההיתר בגמרא מבוסס על שלשה נותני טעם, הבשר נתן טעם בסיר, הסיר נותן טעם בדגים, ולכן הטעם הזה השני אין לו כח להכנס לתוך החלב ולעשותו בשר בחלב מפני שאז הוא יהיה טעם שלישי, אולם קשה מדוע לא נאמר להיפך שהחלב יכנס לתוך הדגים ושם יפגש בטעם הבשר ויעשה בשר בחלב. על זה מתרץ הרמב"ן שכל מקום שיש תערובת בשר בחלב, אם אין כח בתערובת זו לאסור את שתיהם, כמו כאן שאין כח בטעם הבשר הבלוע בדגים לצאת ולאסור את החלב, לא נאסר אף אחד וגם הבשר מותר, מפני שאיסור בשר וחלב מורכב משניהם יחד. וכשאחד לא נאסר, גם השני לא נאסר.

הר"ן מתרץ את השאלה, שמתאי נאמר הכלל של נותן טעם בר נותן טעם, במקום שהטעם יצא מהסיר ונכנס לתוך אוכל סתמי [לא חלבי ולא בשרי] ונבלע בו, וכיון שכבר הטעם נמצא במצב

של נותן טעם בר נותן טעם ועדיין לא נאסר, שוב אין בו כח להאסר. אולם אם מיד שיוצא הטעם הבלוע בסיר, הוא נכנס לתוך חלב, אף שעכשיו הוא כבר נותן טעם בר נותן טעם, מכל מקום כיון שלא היה הטעם הזה אף רגע במצב של טעם שני בצורה מותרת, אלא מיד הוא פוגש את החלב, בזה לא נאמר הכלל של טעם שני, ונאסר. ולכן כתב הר"ן שאם בשלו מים רותחים בסיר בשרי בן יומו, והכניסו לתוך המים סיר חלבי בן יומו, נפלט טעם מהסיר הבשרי וכן נפלט מהסיר החלבי לתוך המים, ופוגשים שני הטעמים האלו אחד את השני מיד. ולכן אף על פי שבעצם מצב זה מוגדר כנותן טעם בר נותן טעם, אולם היות שלא הספיקו הטעמים האלו להיות במים במצב של היתר, אלא מיד פגשו זה את זה, נאסרים. ובתוספות הוסיפו עוד חשש, שמא נגעו הסירים החלביים בסיר הבשרי, ועבר הטעם הבלוע בבשרי ישירות לתוך הסיר החלבי, ואין כאן נותן טעם בר נותן טעם, אלא טעם ראשון.

66. כפי המבואר בסוגיא, הנידון הוא דגים שהם דבר סתמי [פרווה] שהתבשלו בסיר בשרי וקבלו טעם מהסיר שקיבל טעם מבשר. אולם אם בישל את הדגים ישירות עם בשר, זה נחשב טעם ראשון ואסור לאוכלו עם חלב. וכן להיפך אם בישל חלב בתוך סיר בשרי, זה נחשב לטעם ראשון ואסור. והקשו הראשונים, אם כן איך הגמרא מוכיחה מהמקרה של רב שבישלו תבשיל בקדירה שבשלו בה קודם 'שייפא' והרגישו את המרירות, ומוכח מזה שנותן טעם

ולא היא! כי שאני התם בסממנים של המשחה, דנפיש מררה טפי, שמרירותם מרה מאד, ולכן ניכר טעמם באוכל. אבל נ"ט בר נ"ט רגיל אינו נותן טעם כה חזק עד שייחשב כטעם ראשון לאסור.

רבי אלעזר הוה קאים היה משמש בסעודה קמיה דמר שמואל. אייתו לקמיה דשמואל דגים שעלו בקערה של בשר, וקא אכיל אותם בכותח.

יהיב ליה שמואל לרבי אלעזר מהדגים הללו — ולא אכל!

אמר ליה שמואל לרבי אלעזר: לרב שהוא רבך, שלמדת ממנו שאסור לאוכלם, יהיבי ליה, ואכל! ואת, שאתה תלמידו של רב, לא אכלת!?

אתא רבי אלעזר לקמיה דרב. אמר ליה רבי

דרב איקלע לבי רב שימי בר חייא בר בריה. חש רב בעיניו. עבדו ליה שייפא משחה מסממנים בתוך קערה הנקראת "צעא".

בתר הכי, רמו ליה [הכניסו עבורו] בשולא תבשיל בגוויה, באותה קערה. טעים ליה רב באותו כישול טעמא דשייפא, את טעמה של המשחה.

אמר רב: אני רואה שיהיב טעמא בקערה כולי האי! והיינו, נוכחתי לדעת שהטעם הנבלע בקערה הוא טעם חזק, עד שביכולתו אפילו ליתן טעם כתבשיל שמתבשל בקערה לאחר מכן.

וזה ששמע את דברי רב, הבין מדבריו שגם ביחס לנתינת טעם איסור החשיב רב לנ"ט בר נ"ט כנתינת טעם ממש, האוסרת את התבשיל.

שמצד עצמו לא היה מר, אלא שקיבל טעם מדבר אחר מר. ולכן זה נהיה נותן טעם בר נותן טעם. יש שרצו להוכיח מזה ששמואל סבר שאפילו דגים רותחים שהיו בקערה אחת יחד עם בשר ממש, גם כן מותר לאוכלם בחלב. ואם כן מובנת ראיית הגמרא מהשייפא. שאפילו שהיה רק פעם אחת נותן טעם ולא היה נותן טעם בר נותן טעם, והטעם הזה נכנס ישירות מהקערה למאכל ששמו בו אחר כך, ובכל זאת שמואל חולק אפילו באופן זה וגם זה נחשב טעם שני. ואף שלמדנו במשנה שאסור לבשל חלב בסיר בשרי, ולדברי שמואל לכאורה קשה מדוע, הרי תמיד זה כבר נותן טעם בר נותן טעם, מבאר הר"ן שכיון שזה מתבשל על האש, כה האש מוציא את כל הטעם הבלוע ומעבירו בשלימות לחלב ולכן לא נחשב לנותן טעם בר נותן טעם, אלא לטעם הראשון בעצמו.

בר נותן טעם אסור. והרי בזה גם שמואל מודה שאסור, שזה כמו לבשל חלב בסיר בשרי. ותירץ הר"ן שאכן מהמקרה עצמו אין ראייה, והוכחת הגמרא היא מדברי רב, שאמר 'יהיב טעמא כולי האי', והגמרא הבינה שדבריו של רב לא היו לבטלה, אלא הוא בא ללמדנו דין, ומזה הוכיחה הגמרא שדעתו של רב שנותן טעם בר נותן טעם אסור. ומה שהגמרא דוחה שאין ראייה משייפא שמרירותו רבה, אף על פי שהסברנו שהראייה לא היתה מהמקרה אלא מדברי רב. כוונת הגמרא לדחות את הראייה מהמקרה, שהרי רב הוכיח מזה שהטעם נשאר כל כך חזק ולכן סברא שצריך לאסור נותן טעם בר נותן טעם. והגמרא דוחה שמדבר מר כל כך אין ראייה לשאר דברים שישאר טעם חזק כל כך ולכן אין לאסור נותן טעם בר נותן טעם. הרמב"ן מתרץ שה'שייפא' היה תבשיל

ואכל, ולא בירך לפני אכילתם ואחרי אכילתם, על אף שאין התאנים והענבים באים ללפת את הפת אלא הדרך להביאם לאחר הסעודה, וכלל בדינינו שהם טעונים ברכה לפניהם ולאחריהם אפילו אם אכל אותם בתוך הסעודה.

מר, האחד, אמר ליה לחבריה: יתמא! והיינו, בלי דעת עשית כן, וכי עבד רבך הכי!?

ומר אמר ליה לחבריה: יתמא! וכי עבד רבך הכי!?

ולאחר מכן: מר, האוכל את הדגים שעלו בקערה בכותח, אמר ליה לחבריה: אנא — כשמואל סבירא לי, שנט"ט בר נ"ט מותר.

ומר, שאכל את התאנים והתמרים בלי שיברך עליהם, אמר ליה לחבריה: אנא, כרכי חייא סבירא לי. דתני רבי חייא: פת פוטרת כל מיני מאכל, שהמברך על הפת

אלעזר לרב: וכי הדר ביה מר משמעתיה שאסרת דגים שעלו בקערה לאכלם בכותח! ? שהרי שמעתי משמואל שנתן לך דגים כאלו ואכלת אותם בכותח.

אמר ליה רב לרבי אלעזר: חס ליה לזרעיה דאבא בר אבא דליספי לי מידי דלא סבירא לי! והיינו, שהכחיש⁽⁶⁷⁾ רב את הדבר, שלא האכילו שמואל מעולם מאכל שכזה, שלא יתכן שיאכילהו שמואל [שהוא בנו של "אבא בר אבא", שכך נקרא אביו של שמואל שהיה חסיד גדול], דבר שרב סבור שאסור לאוכלו.

רב הונא ורב חייא בר אשי הוו יתבי, חד בהאי גיסא דמברא דסורא, וחד בהאי גיסא דמברא של סורא. והיינו, שישבו בשני צידי הנהר, כל אחד בצד אחר.

למר, לאחד מהם, אייתו ליה דגים שעלו בקערה, ואכל בכותח. ואילו למר, לשני, אייתו ליה תאנים וענבים בתוך הסעודה,

אלעזר שאינו מקבל דעתו, או כפי שהריטב"א מפרש שכוונתו היתה אם רב היה מגיע לפה הייתי נותן לו והוא היה אוכל כי הייתי מתווכח עמו עד שהיה מודה לי. ועל השאלה איך נתן לרבי אלעזר דבר שאסור לו, על זה תירץ רש"י שרבי אלעזר היה משמש בסעודה, ואם כן הוא היה השמש שהביא את האוכל מן המטבח וראה בעצמו שזה נותן טעם בר נותן טעם. ובמקום שהאיסור גלוי לעין אין איסור להגישו לאכול. מפני שאם סובר שאסור, לא יאכל. ואם סובר שמותר, אם כן זה דבר מותר וכן הוא בבאר שבע בשם הרא"ה שאם האיסור ניכר מותר לשים לפני האורח.

67. הדבר אברהם (חלק ג' סימן כ"ג) מקשה על מעשה זה כמה שאלות: א. שמואל אמר שהאכיל לרב, ורב אמר חס וחלילה לא קרה כזה דבר. ואם כן אחד מהם לא אמר אמת וזה לא יתכן. ב. איך באמת רצה שמואל להאכיל את רבי אלעזר דבר שאסור לו לאכול? וכן קשה פירוש רש"י, שמפרש 'הוא קאים קמיה דמר שמואל', שהיה משמש לפניו בסעודה, ומדוע פירש רש"י כך ולא ככל שאר המקומות שבש"ס, שהיה לומד אצלו. ומפרש הדבר אברהם שדברי שמואל שאמר נתתי לרב ואכל כוונתו היתה שאילו הייתי נותן לרב דבר מה לאכול, היה אוכל בלי לחשוש שמא אני נותן לו דבר שאסור לפי דעתו. והיתה כוונתו בזה להוכיח את רבי

אינו צריך לברך, שאפילו דברים שדרך להביאן לאחר הסעודה, אם הביאם בתוך הסעודה – הפת פוטרת אותן מברכה! ויין פוטר כל מיני משקין מברכה! (68)

אמר חזקיה משום אביי: הלכתא –

הגים שעלו בקערה – מותר לאכלן בכותה. (69)

מועיל אפילו לא היו לפניו בשעת הברכה ולא חשב בפירוש לשתות. ובתנאי שהביאו המשקים לפניו בזמן שעדיין היה עסוק בשתיית היין או שכבר חשב לשתות שאר משקים קודם שגמר לשתות היין. ולענין ברכה אחרונה על המשקים, הכלל הוא שכל מקום שפטור מברכה ראשונה על המשקים, פטור גם מברכה אחרונה, ורק באופן אחד נחלקו האחרונים, אם קבע עצמו על יין ושתה, ואחר שהסיח דעתו משתיית יין הביאו לפניו משקים, וברכה ראשונה ודאי שצריך לברך, ולענין ברכה אחרונה, דעת המגן אברהם שצריך לברך והרבה חלקו עליו והכריע המשנה ברורה בסימן ר"ח סעיף קטן ע"ג שלענין ברכה אחרונה נפטרים בברכת היין. וכמות היין שצריך לשתות כדי להפטר בברכה אחרונה של היין, אם שתה רביעית ומברך לאחריה על הגפן, ודאי שנפטרו המשקים. אולם אם שתה פחות מרביעית יין, ואם כן אינו יכול לברך ברכה אחרונה, נסתפק שער הציון [סימן ר"ח אות ע'] מה יעשה. מפני שיש דעות בסימן ר"י שברכה אחרונה על משקים מברכים אם שתה כזית, ואם כן אדם זה ששתה כזית יין, חייב בעצם בברכת על הגפן, ורק מחמת ספק אינו מברך שמה הלכה כדעות שצריך רביעית דוקא, אולם אם ירצה לברך בורא נפשות על המשקים ששתה, כאן מתעורר הספק באופן הפוך, אולי הוא חייב בברכת על הגפן ואם כן הוא פטור מבורא נפשות ואינו יכול לברך ברכה זו ונשאר המשנה ברורה ב'צריך עיון'

68. בענין יין פוטר כל מיני משקין יש הרבה ספיקות. יש סוברים שרק אם קבע עצמו לשתיית יין, אז פוטר היין שאר משקים. אבל אם שותה כוס אחת או שתים ולא קבע עצמו לשתיית יין, אין היין פוטר שאר משקים. ויש אומרים שאפילו אם לא קבע עצמו, אלא שעמדו לפניו שאר משקים בשעה שמברך על היין, או אפילו אם לא עמדו לפניו אבל היה בדעתו בשעת הברכה בפירוש לשתות עוד משקים היין פוטרם. עוד ספק נמצא באחרונים, כמה צריך לשתות מן היין כדי שיפטור שאר משקים, יש אומרים שמספיק שתיית כל שהוא, ולדעה זו בקידוש שטועמים כל המסובים קצת מן היין, נפטרו שאר משקים מברכה ואם שותים אחר כך בסעודה דבר שחייב בברכה לפניו, או בקידוש בבית הכנסת שטעמו קצת מן היין ורוצים אחר כך לשתות, פטורים מברכה ראשונה וממילא אסורים לברך ברכה ראשונה, כך דעת הדרך החיים. [ואם לא טעמו כלל יין, צריכים לברך שהכל על מה ששותים אחר כך]. אולם יש סוברים שצריך לשתות שתיה חשובה וכתב הביאור הלכה סימן קע"ד שישתה לפחות מלא לוגמיו' דהיינו רוב רביעית, ואז יכול לשתות שאר משקים בלי ברכה לפניהם. ובדיעבד אם שתה פחות מזה, יבקש מאדם שלא שתה יין שיוציאנו בברכה על המשקים, או שיקח אוכל שברכתו שהכל ויכוין לפטור גם המשקים. ובנושא הראשון פסק המשנה ברורה שלכתחילה טוב שיהיו המשקים לפניו בשעת הברכה על היין ובדיעבד אף אם לא היו אבל היה בדעתו בשעת ברכת בורא פרי הגפן לשתות שאר משקים או שאם קבע עצמו לשתיית יין אז

69. כתב הש"ך בסימן צ"ה סעיף קטן ג' שאף שמבואר בסוגיא שנותן טעם בר נותן טעם

צנון שחתכו בסכין⁽⁷⁰⁾ שחתך בה בשר – אסור לאוכלו בכותח.

ק"ב-א והני מילי צנון דאגב חורפיה בלע. אבל

קישות שהיא מתוקה, אין השמנונית נבלעת, אלא היא צפה על מקום החתך, ולכן, גריר גורר בסכין מעט לבי פסקיה למקום החתך ומסיר את השומן הדבוק שם, ואכיל.

בבישול ובדיעבד מותר כדעת המחבר. ולדעת הרמ"א הדין בגמרא נאמר רק בדגים ורתחים שהוכנסו לקערה צוננת שאינה עומדת על האש. או להיפך דגים קרים לתוך קערה רותחת שאינה עומדת על האש. אבל אם שניהם ורתחים, דינם כצליה שאסור לכתחילה, ולכן, אם רוצה לבשל אוכל ובדעתו אחר כך לאכלו עם חלב, אסור לכל הדעות לבשלו בכלי בשרי ואפילו אינו בן יומו. מפני שאין עושים נותן טעם שני לכתחילה. [ובדיעבד אם התבשל בכלי שאינו בן יומו, מותר לכל הדעות לאוכלו עם חלב. וכן פסק החכמת אדם כלל מ"ח סעיף ב' שאפילו מים שהורתחו בכלי בשרי שאינו בן יומו מותר לשתותם בקפה עם חלב]. ואם קרה שהתבשל אוכל או נאפתה עוגה בכלי בשרי בן יומו, לדעת השלחן מותר לאוכלה עם חלב. ולדעת הרמ"א אסור לכתחילה לאוכלה עם חלב. אולם אם שכח וכבר עירב את התבשיל עם חלב או ששם גבינה על העוגה, כאן שזה בדיעבד, גם לרמ"א מותר לאוכלם.

70. מבואר בסוגיא שאם חתך צנון שהוא דבר חריף בסכין בשרי, אסור לאכול צנון זה עם חלב, ואף שתמיד כלל בדינו שבליעות יוצאות רק על ידי חום, כאן שזה דבר חריף וגם יש 'דוחקא דסכינא', הלחץ שהסכין לוחץ על הצנון כשחותכו, מצטרפים שתי גורמים אלו ומפליטים את הבלוע בסכין ונכנס לתוך הצנון. אולם עדיין קשה, הרי זה נותן טעם בר נותן טעם ומדוע אסור לאכלו עם חלב. ונתבאר פה חידוש נוסף שנאמר בדבר חריף, שהחריפות מתקנת ומשביחה את הטעם, ולכן הטעם שנבלע בצנון

מותר, אולם זה רק בדיעבד אם אירע כך. אבל לכתחילה אסור לבשל דגים בקערה בשרית על מנת לאוכלם עם חלב. וכן הוא לשון הגמרא דגים שעלו, משמע שקרה כך, אבל לכתחילה אין לעשות כן. ובעצם הדין נחלקו הראשונים, יש אומרים שדוקא דגים ורתחים שהוכנסו לקערה צוננת בשרית או להיפך קערה רותחת ודגים קרים, רק בזה נאמר הדין של נותן טעם שני. אבל כששניהם ורתחים, הדגים והקערה, באופן זה נבלע היטב הטעם שבקערה ועובר לדגים ונחשב טעם ראשון. כך מביא הש"ך בסעיף קטן ו' בשם הבית יוסף.

בחידושי הרשב"א מבואר וכן משמע בתוספות שכל ההיתר הוא רק אם נכנסו ורתחים לתוך הקערה [ולכאורה אפילו אם הקערה רותחת אבל איננה על האש] אבל אם נצלו ממש, כלומר הקערה עומדת על האש ועכשיו כח האש מרתית את הקערה והדגים. באופן זה עובר הטעם מהקערה לדגים בשלימות ונחשב טעם ראשון וכן כתבו התוספות בשם ריב"ן שאם התבשלו הדגים בקערה נחשב טעם ראשון. אולם הרמב"ן מחלק בין צליה לבישול ולדעתו בבישול כיון שהטעם מהקדירה יוצא לתוך מים, נאמר בזה דין נותן טעם שני אף על פי שהסיר על האש. והרבה ראשונים, הרמב"ן, הרשב"א, דעה אחת בתוספות, הר"ן, סוברים שאפילו בנצלו והתבשלו הדגים בקערה גם כן נאמר הדין של טעם שני.

ולהלכה פסק השלחן ערוך בסימן צ"ה כדעת המתירים שדגים שעלו בקערה מותרים בין נצלו ובין התבשלו ודעת הרמ"א שלכתחילה צריך לחשוש לדעות שאוסרים בין בצליה ובין